

Yerinde Yaşlanmada Mekân: Ontolojik Bir Değerlendirme

Ahmed Hamza Alpay^{a, b}

Özet

Teorik belirleyicilik, araştırmada doğrulanabilir önermelerle karakterize yorumlama kriterlerini, her bir kodlama ve sınıflandırmada niteliksel çabayı, sistematik anlamda fonksiyonel kılmaktadır. Yaşın analizindeki zaman ve mekân kavramları, anlamın üreticiliğinde, toplumsal referansların spesifik sonuçlarında etkinleşmektedir. Yaşlıların nerede ve kiminle yaşlandıklarına dair ayrıntılı kişisel bilgilerinin keşfi, onların aşinalıklarının derinliği; varoluşsal sorularla uğraşan özgün bir yoldur. Yaşlı yetişkinlerin homojen bir grup olmadıkları, bir ömür boyu deneyim kazandıkları bilgi tabanı; özgün fikirler üretme becerisinin esaslı bileşenidir. Yerinde yaşlanma, kişisel değişimin biyografik odağındaki bileşenleri, anlamlı onaylamadaki korunaklı rollerin dinamik etkileşimleriyle yordamaktadır. Yer, pragmatik bütünleşmenin tanıdık aktivitelerinde, yaş almanın mutluluk bağlılığında, insan deneyimlerini bağımsızlık duygusunda çevrelemektedir. Kişi-mekân etkileşiminde duygu ve davranış, zamanla kişiye veya çevresel değişikliklere alışılmadık hâle gelebilir. Yerinde yaşlanmada kişisel ağlar belirli bir noktadan ziyade yaşam tarzları boyunca değişiklik gösterebilir. Bu makalede, yerinde yaşlanma olgusunun önemli bileşenlerinden olan mekân, ontolojik ve işlevsel yönleriyle araştırmanın eksenini ve okuyucunun anlam dünyasındaki keşif yolculuğunu oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler

Anlam Dünyası
Mekân
Ontoloji
Yerinde Yaşlanma

Makale Hakkında

Geliş Tarihi: 30.03.2022
Yayın Tarihi: 28.03.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1095944

Space in Aging in Place: An Ontological Assessment

Abstract

The qualitative effort in each coding and classification in the research, the interpretation criteria characterized by verifiable propositions, and the theoretical determination in a systematic sense make it functional. The concepts of time and space become active in the production of meaning, in the specific results of social references in the analysis of age. The exploration of the detailed personal information of the elderly, the depth of their familiarity with where and with whom they aged, is a unique way of dealing with existential questions. The knowledge base with which older adults who are not a homogeneous group gain a lifetime of experience is an essential component of their ability to generate original ideas. The significant affirmation also predicts components in the biographical focus of aging in place and personal change with dynamic interactions of sheltered roles. It surrounds human experiences in the sense of independence, in the familiar activities of pragmatic integration, and in the commitment to the happiness of getting older. Emotion and behavior may become unfamiliar to the person or environmental changes over time in person-space interaction. Personal networks can vary in aging in place, along with lifestyles rather than at a specific point. In this article, the ontological and functional aspects of the axis of research and the reader's journey of discovery in the world of meaning will constitute the space, which is one of the important components of the phenomenon of aging in place.

Keywords

Semantic World
Space
Ontology
Aging in Place

About Article

Received: 30.03.2022
Published: 28.03.2023
Doi: 10.18026/cbayarsos.1095944

^a ahamzaalpay@bayburt.edu.tr

^b Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Pr., ORCID ID: 0000-0002-8781-6939

Giriş

Perspektifleri değiştirme, bir deneyimi veya bir konuyu birçok seviyeden (örneğin kişisel, aile, toplumsal) analiz etme ve karşılıklı etki düzeyinin kesişimini görme yeteneği, sosyolojik hayal gücünün meyvesidir. Toplumların çağın anlamlarını nasıl inşa ettiklerini, yaşlı insanlar hakkındaki kendi tutumlarınıza dair yeni bir anlayış geliştirirseniz, sosyolojik hayal gücünü deneyimlemiş olursunuz. Yaşlı bir bireyin ekonomik dezavantajlı durumunun nasıl sadece kişisel seçim veya şanstın ziyade sosyal güçlerin bir ürünü olduğunu anlarsanız, sosyolojik hayal gücünü uyguluyorsunuz demektir (Morgan ve Kunkel, 2016, s. 23). Yaşlı bireylerin büyük çoğunluğu bağımsızdır, toplumda ikamet eder ve kendi sağlıklarını nispeten iyi olarak değerlendirir (Takamura, 2013, s. 10). Bununla birlikte bireyler yaşlandıkça, genellikle önemli yaşam olayları (örneğin eşin veya arkadaşların ölümü, emeklilik, yer değiştirme) nedeniyle rol kaybı olasılığı artar. Yaşlılık ayrıca yeni ilişkiler kurma, organizasyonlara katılma (örneğin kulüp üyelikleri) ve yeni sosyal roller ekleme (örneğin büyükanne ve büyükbaba, emekli) için bir fırsat getirir (Bergeman, 1997, s. 83-84). Bu çerçevede nüfus yaşlanması, bugün dünyanın en belirgin demografik olaylarından biridir (Chariar, Patnaik ve Chatterjee, 2008, s. 11).

İlerleyen yaşla birlikte bedensel bozulmalar, zihinsel ıstırap ve kişilerarası kayıplar yaşarız. Çocuklar uzaklaşır, arkadaşlarımızla temasımızı kaybeder ve sevdiğimiz insanların ölümünden dolayı acı çekeriz. İşyerinde daha genç, daha enerjik ve daha ucuz personel tercih edilir. Böylece yaş, hepimizi alışılmış kimliklerimizden yoksun, bir uçurumun ya da aşkınlığın eşliğine getirilmiş kılıyor (David, 2013, s. 66). *Seçenek tanıma* olarak adlandırılan bu nokta, aşağıdakileri içeren bir dizi stratejik tepkiye yol açar: (1) davranış veya çevrenin değiştirilmesi, (2) formel ve informal hizmetleri kullanan yapısal destek, ve (3) yer değiştirme. Bunların hepsi öz kimliği etkiler (Peace, Holland ve Kellaheer, 2011, s. 734). Bu paradigmanın temel bir ilkesi, başarılı veya sağlıklı, aktif ve meşgul bir yaşlılığın; bireysel seçim, çaba ve davranış meselesi olduğudur. Başarılı yaşlılar, genç bir tutum ve sağlıklı beslenme ve egzersiz gibi disiplinli bir vücut uygulamaları rejimi benimseyerek, yaşlanmanın bir hastalık ve gerileme zamanı olduğu konusunda uzun süredir devam eden kültürel varsayımlara karşı çıkıyor. Yaşlanmayı kendi ellerinize almak, yaşlanma ve çürüme arasındaki indirgeyici denklemlere meydan okuyarak onu yeniden tanımlamak; zihinsel, fiziksel ve duygusal olarak güçlendirici bir deneyim olabilir (Brooks, 2017, s. 42).

Gerontolojide çokça dikkat çeken bir alan, sosyal destek ile fiziksel ve zihinsel sağlık yönleri arasındaki bağlantıdır (Bergeman, 1997, s. 87). *Yerinde yaşlanma* nitelikleri, yıllar boyunca değişen yerinde yaşlanma algılarını ve yenilikçi yerinde yaşlanma parçalarının dengesini içerir. Yerinde yaşlanma, yaşlanan yetişkinleri korumak için sosyal sorumlulukla motive edilen çağdaş bir sosyal olgudur. Yerinde yaşlanmanın çağdaş tanımında teori geliştirme ve (Lee, 2008, s. 17) mekâna bağlılık, bir topluluk ölçeğinde değişime ve gerileme tepki verdiğinde, bir kültürel kimlik duygusu ve topluluk farklılığını teşvik eder. Bu nedenle, toplulukların çevrelerini nasıl algıladıklarını ve üyelerinin toplulukları hakkında nasıl hissettiklerini ve ayrıca bu yönlerin kendi alanlarında planlama ve kalkınmaya ne gibi katkıda bulunabileceğini anlamak önemlidir (Anggraini, 2015, s. 12). Tanıdık bir ev ve mahallede yaşlanmak, rahatlık kadar mekâna bağlılık, sosyal ağ ve öz kimlik duygusu da sağlar. Yaşlanma, artan işlevsel yetersizlikler ile yakından ilişkili olsa da yaşlıların evde yaşlanmasına izin vererek, işlevsel ve fiziksel engellerinin önemli ölçüde geciktirilebileceğini gösteren kanıtlar vardır. Bu, nihayetinde psikolojik sağlığın iyileştirilmesi, daha iyi fiziksel refah ve daha iyi yaşam kalitesi gibi birçok olumlu sonuca yol açar. Bu, halk sağlığı ve işlevsel

yeteneklerin korunması ve halk sağlığı bakım sisteminde uzun vadeli bakım ihtiyaçlarının azaltılması ile sonuçlanır (Wadu Mesthrige ve Cheung, 2019, s. 4). Bu nedenle, yerinde yaşlanmanın merkezinde, yaşlanan bedeni görmek için talimatlar veren güçlü bir ölüm felsefesi vardır. Bu anlamda başarılı ve üretken yaşlanma, yalnızca aktif bir yaşamla meşgul olmayı, riskleri ve engelleri en aza indirmeyi, fiziksel ve zihinsel yetenekleri en st düzeye ikarmayı değil; aynı zamanda mekânı da özümsemeyi gerektirir (Chariar, Patnaik ve Chatterjee, 2008, s. 13).

Yaşlıların nerede ve kiminle yaşlandıklarına dair ayrıntılı kişisel bilgilerinin keşfi, onların aşınalıklarının derinliği; varoluşsal sorularla uğraşan özgün bir yoldur. Toplum; insanları rollere atayarak, sosyal katılım içindeki konumlara yönelerek, kaçınılmaz bir karşılıklı yanıt sağlamaktadır. Yaşlı yetişkinlerin homojen bir grup olmadıkları, bir ömür boyu deneyim kazandıkları bilgi tabanı; özgün fikirler üretme becerisinin esaslı bileşenidir. Bu makaledeki amacımız, yerinde yaşlanmanın mekân bağlamı ve sosyal yapıları hakkında yeni bir anlayışa yol açan literal bilgi türlerini göstermektir.

Metodoloji

Yerinde yaşlanma, kişisel değişimin biyografik odağındaki bileşenleri, anlamlı onaylamadaki korunaklı rollerin dinamik etkileşimleriyle yordamaktadır. Yer, pragmatik bütünleşmenin tanıdık aktivitelerinde, yaş almanın mutluluk bağlılığında, insan deneyimlerini bağımsızlık duygusunda çevrelemektedir. Kişi-mekân etkileşiminde duygu ve davranış, zamanla kişiye veya çevresel değişikliklere alişılmadık hâle gelebilir. Yerinde yaşlanmada kişisel ağlar belirli bir noktadan ziyade yaşam tarzları boyunca değişiklik gösterebilir.

Bu doğrultuda araştırmacıların, değişen varsayımları, çalışma odakları ve metodolojileri ile çeşitli gelenekleri anlamaları gerekir (Jacob, 1987, s. 40). Nitel veriler genellikle uygulama sürecini bilgilendirmek için kullanılır (Hamilton ve Finley, 2019, s. 5) ve topluluk üyelerinin kendi toplulukları hakkında dışarıdan araştırmacılara göre daha doğru bilgi ve anlayış sağlayabilecekleri varsayımına dayanır (Meşko, Fields ve Djuric, 2009, s. 543). Örneğin, karmaşık bir sosyal dünyada, vakalar bir düzeyde benzersizdir ve nedensel hikyelerin ancak olaydan sonra bilinebilir olması muhtemeldir (Bennett ve Elman, 2006, s. 458). Bu da en azından n sonuçların hızlı bir şekilde döndürülmesi gerektiği anlamına gelir. Hızlı nitel analiz, bunu başarmak için verimli bir strateji olabilir (Hamilton ve Finley, 2019, s. 5).

Nitel araştırmalarda iyi bir geçerlik nasıl oluşturulur sorusunun cevabı aslında çok basittir. Bir sosyal fenomenin anlaşılmasını sağlamak amacıyla, belirli bir problem alanına dayalı olarak başka bir kişinin gerçekliğini anlamakla ilgilenilir (Stenbacka, 2001, s. 552). Araştırmacıların belirli bir olgunun yalnızca birkaç örneğinin ve ayrıntılı bilgisinin olduğu durumlarda, bazen nedensel bir yolun yalnızca olgudan sonra tanımlanmasına izin veren bir ontolojiye sempati duymaları muhtemeldir (Bennett ve Elman, 2006, s. 465). Daha da önemlisi, teori, insanların profesyonel yaşamlarından kazandıkları bireysel içgörülerin ötesine geçerek, bu fenomenlerin daha geniş önemini ve uygulanabilirliğini anlayabilecekleri bir duruma geçmelerine yardımcı olabilir (Reeves vd., 2008, s. 634). Bu, bilgi verenin problem alanının bir parçası olması ve kendisine bilgi yapılarına göre özgürce konuşma fırsatı verilmesi durumunda olgunun anlaşılmasının geçerli olduğu anlamına gelir. Bu nedenle yerinde yaşlanmada geçerlik, stratejik olarak iyi seçilmiş bilgi kaynaklarıyla zorlamasız görüşmeler yöntemi kullanıldığında elde edilir (Stenbacka, 2001, s. 552).

Yerinde yaşlanmada araştırmacı, sosyal gerçeklikle ilgili etkileşimli deneyimlerini açıklamak için sosyal aktörler tarafından kullanılan yapıları ve anlamları kullanır (Azungah, 2018, s. 384). Nitel bilgiyi nicel verilere indirgeme sürecinde (Gerring, 2017, s. 20) deneyim ve anlamı canlı bir şekilde tasvir edecek temaları sezgisel olarak arar (Smith, 1987, s. 178). Ontoloji ile ilgili olarak, araştırmacıların sosyal dünyanın nasıl işlediğine dair inançları vardır ve bu inançlar, o dünya hakkında bilgi ifadelerinin nasıl oluşturulacağı ve doğrulanacağı konusundaki seçimlerini etkiler (Bennett ve Elman, 2006, s. 456-457). Bu seçimlerde mekânın kullanılması, araştırmacıların, görünür yüzeyin altında meydana gelen süreçleri anlamasını ve politika yapıcılar ve sağlık hizmeti sağlayıcıları için tercüme etmesini ve bilgi geliştirmesini mümkün kılar (Reeves vd., 2008, s. 634).

Bir kişinin iç dünyasını keşfetmek için hayali yolculuk kullanıldığında, yer kimliğinin hayal edilen mekânlar üzerinde önemli bir etkisi vardır. İnsanlar gittikleri ya da okumak üzere oldukları mekânları bütünlüğe doğru yolculuk etmek için kullanıyor gibiler. Bu mekânlar, hayali veya gerçek, benliği nasıl şekillendiriyor veya onu nasıl değiştiriyor? Bu dâhil etme, insanların bir öz-anlatı oluşturmalarına veya daha önce inşa ettikleri anlatıyı değiştirmelerine nasıl yardımcı olur? (Woods, 2006, s. 3). Yerinde yaşlanma ile tam olarak ne kastedilmektedir? Teorik ve kavramsal kökleri nelerdir? Yaşlanma doğal olarak faydalı mı, hatta arzu edilir mi? Yaşlanma, en iyi bir amaç olarak mı yoksa bir süreç olarak mı anlaşılır? Yerinde yaşlanma yeteneği ile hangi faktörler ilişkilidir? (Scharlach ve Moore, 2016, s. 239). Bu faktörlerin belirli özellikleri, avantajları ve sınırlamaları nelerdir? (Doling, 2005, s. 14). Sosyal teorisyenler ve araştırmacıların yerinde yaşlanmayla ilgili soruları nasıl düşündükleri, analiz ettikleri ve eleştirdikleri bu makalede odak noktamızı oluşturacaktır. Bu süreçte mekân olgusunda yeterince ilgi görmemiş alanları not edeceğiz. Yerinde yaşlanmada mekânı ontolojik bir yaklaşımla tartışarak, bazı önerilerde bulunacağız.

Mekânın Ontolojisi

Tarihin kendisi, gerçek konumlarda meydana gelen gerçek olaylarla bağlantılıdır, böylece gerçek ve mecazi konumların kuramlaştırılabileceği bir hareket noktası sunar (Stump, 2002, s. 6). Bu hareket noktasında nüfus yaşlanması, yaşlanmanın kendisine nasıl bakıldığını etkiler. Farklı zamanlarda doğan insan grupları yaşlanmanın aşamalarından geçerken, yaşlı olma deneyiminden etkilenirler (Morgan ve Kunkel, 2016, s. 18). Toplumda kimin yaşlı olduğu ve onlara nasıl davranıldığı hakkındaki fikirlerimiz (2016, s. 23), gerontoloji alanında, yaşlandıkça meydana gelen birçok değişikliğin (Arteaga, 2012, s. 7) nüanslı bir yorumunu sağlar (Dorey, 2004, s. 24). Yaşlanma çalışmasına katkıda bulunan sosyolojik bir perspektifte dikkate değer başka fikirler de vardır (Morgan ve Kunkel, 2016, s. 23). Bu fikirlerde yaşlanma kavramının mevcut durumunu yerinde keşfetmek için, yerinde yaşlanmanın gelişimi üç nedenden dolayı önemlidir: (1) yerinde yaşlanma kavramı zaman ve bağlam boyutlarıyla genişlemiştir, (2) kavramın sonraki yıllarda çok disiplinli kullanımla büyümesinin kümülatif bilgi oluşturmaya yönelik etkileri vardır ve (3) yerinde yaşlanma karmaşık bir kavramdır ancak yaşlanma ve çevre teorilerinin merkezinde yer alır (Lee, 2008, s. 18-19).

Yerinde yaşlanmada mekânın sadece 'fiziksel yer' ile ilgili olmadığını vurgulamak önemlidir (Anggraini, 2015, s. 34). Mekân duygusu, içinde yaşadığımız sosyal, kültürel ve ekonomik koşullarla bağlantılı olarak geçmişimizden türetilen anlamlarla dolu, yerin çok kişisel ve duygusal deneyimidir ve daha geniş bir sosyal bağlamda anlaşılmalıdır (Raadik-Cottrell, 2010, s. 34). Mekânın rolü ve etkisi, *fiziksel çevre ile insan davranışı ve deneyimi arasındaki karşılıklı ilişkiye* odaklanan disiplinlerarası bir psikoloji alanıdır (Dorey, 2004, s. 23). Mekân kimliği,

zaman içinde tanımlanan belirli bir yer hakkında bir referanslar sistemi olarak tanımlanır. Benlik genellikle bu mekânlar tarafından tanımlanır ve onları kullanan ya da ziyaret eden insanlar genellikle karşılıklı olarak mekânları tanımlar (Woods, 2006, s. 5). Çünkü çevreler insanları çeşitli şekillerde etkilerken, insanlar da çevrenin düzenini etkiler. Her iki taraf da diğerinin davranışında önemli bir rol oynar. Kişinin çevresini okurken, kimlik ve bağlanma duygularının nerede oluştuğunu anlamak için bu karşılıklı ilişkiyi keşfetmeye ve yapısını anlamaya çalışmalıyız (Dorey, 2004, s. 23).

Kültür coğrafyacısı Yi-Fu Tuan, mekânın deneyimsel özelliklerine odaklanarak, bize insanların geometrik ilişkiler çerçevesinde değil, bir *anlam dünyası* içinde yaşadıklarını hatırlattı. Çalışmaları, coğrafyacıları mekânların duysal, estetik ve duygusal bir boyuta sahip olduğu fikri konusunda uyardı. Tuan (1977), daha sonraki bir çalışmasında, mekânın belirli bir ölçeği olmadığını, insanların duygusal bağlılıklarından kaynaklanan *bakım alanları* aracılığıyla yaratıldığını ve sürdürüldüğünü vurguladı. Mekân, çeşitli bilim adamları tarafından anlamlarla dolu bir boşluk olarak tanımlanmıştır. Bu bakımdan mekânlar, tüm insan bilinci ve deneyiminin amaçlı düzenlemelerine entegre edilmiştir. Belirlenen anlamlar, insanların deneyimlediği dünyanın nesnelere ve özelliklerinden türetilir. Bu nedenle mekânlar; insanların doğduğu, büyüdüğü, yaşadığı veya hareket ettiği insan varlığının derin merkezleridir. Edward Relph (1976) ve Tuan, ilk çalışmalarında, derin deneyimlerle olan bu ilişkinin, insanların dünyada kendilerini yönlendirdikleri bir hareket noktası olarak mekân belirlediğini de vurgulamışlardır. Örneğin, bir mekânı tanımlama yeteneğimiz, içinde yaşadığımız mekânlar hakkında sahip olduğumuz sürekli bilgiye bağlıdır (Anggraini, 2015, s. 20-21). Mekânlar, anlam bulmak için geçmiş başarılar veya olaylardan yararlanan tarihsel bir perspektiften de düşünülebilir. Bugün deneyimlediğimiz fiziksel manzara, çağdaş bağlamlarında yeni anlam ve önem kazanan önceki manzaraların katmanlaşmasıdır (Dorey, 2004, s. 24). Mekânla özdeşleşme yerelden ulusala ve hatta uluslar ötesine kadar farklı ölçeklerde gerçekleşebilir. Stephen Daniels'ın (1993) vurguladığı gibi, ulusal kimlikler büyük ölçüde mitler ve zihinsel görüşlerle tanımlanır. Manzaralar, uzlaştırma yoluyla genişleyen ve genişletilmiş referans ölçeğinde istenen ulusal kimliğin görünür şeklini sağlar. Bu aşırı seçimde, kimliğimizi belirli yerlere karşı ifade etmeye davet ediyoruz. Bizim için anlamlı olan mekânlara yönelik bir tehdit hissederseniz, mekân duygularımız yoğunlaşabilir ve düşmanlık hissettiğimiz yerlere karşı *hafıza blokları* oluşturabiliriz (Raadik-Cottrell, 2010, s. 34).

Mekânın İşlevselliği

Yaşlanan insanlarda aile ve arkadaşlara bakmak, kişilik istikrarı ve değişimi meselesinde olduğu gibi, öğrendiklerini özetlemek isteyen herkes için zor bir ikilem içerir. Çoğu araştırma kesitsel olduğundan, gözlenen etkilerin kronolojik yaştan mı yoksa araştırma grubunun büyüdüğü zamandan mı kaynaklandığı konusunda belirsizlikler vardır. Yine de sorunu görmezden gelmek, yapılacak mantıklı bir şey gibi görünmüyor. Ailenin ve arkadaşların yaşlanmadaki rolleri hakkındaki fikirler ve spekülasyonlar makul, ilginç, öğretici ve kışkırtıcıdır. Kanıtlanmamış olsalar da esas olarak doğru olabilirler, bu yüzden bu konu hakkında söylenenleri tamamen göz ardı etmemeliyiz (Lazarus ve Lazarus, 2006, s. 113). Bu doğrultuda anlamlı sosyal ilişkileri sürdürmek, sonraki yaşamda daha önemli olmakla birlikte, çeşitli faktörlerin bir sonucu olarak daha zorlayıcı hâle gelebilir: Sağlık sorunları ve hareketliliği ve kişilerarası iletişimi kısıtlayabilen sakatlayıcı koşullar; ölüm, hastalık ve emekliliğin neden olduğu sosyal ağların tükenmesi; yetersizlik ve görünmezlik duygularını besleyerek sosyal izolasyona katkıda bulunan yaşlı ve engelli normları; ve hareketliliği

sınırlayabilen ve erişimi kısıtlayabilen destekleyici olmayan fiziksel ortamlar (Scharlach ve Moore, 2016, s. 243). Mikro-makro ayırım, yerinde yaşlanma araştırmalarındaki enerji verici gerilimlerden biridir; her bakış açısı diğerini zenginleştirir ve daha fazla netliğe ve uygulanabilirliğe itebilir. Sosyal dünyaya ilişkin deneyimlerimizi sınıflandırmanın ve düzenlemenin birçok yolu vardır. Bu mikro-makro ayırımı, fikirleri ve bilgileri sınıflandırmanın önemli bir yoludur. Bizi sosyal dünyadaki yaşlanmayla ilgili farklı fakat aynı derecede önemli sorulara yönlendirir (Morgan ve Kunkel, 2016, s. 24). Bu şekilde mekân, üç öncülü kapsayan sosyofiziksel bir fenomen olarak görülmeye başlandı: (a) mekânlar hem fiziksel hem de sosyokültürel boyutu birleştirir; (b) mekânlar sosyal olarak inşa edilmiş ve şekillendirilmiş fiziksel ortamlardır; ve (c) mekânlar dinamiktir ve zaman içinde hem değişim hem de istikrar gösterir (Scharlach ve Moore, 2016, s. 240).

Çevresel gerontolojide bugüne kadarki teorik gelişmeleri yeniden değerlendiren araştırmacılar, hem sıradan hem de destekleyici ortamlarda yaşayan yaşlı insanlar için, mekân içinde ve mekân arasında karşılaştırılabilirliği sağlayan etnografik araştırmanın önemini gösterdiler. Araştırmayı bu şekilde genişleterek, daha sonraki yaşamda mekâna bağlanma ve ayrılma anlayışları ve bunların esenlik üzerindeki sonuçları daha da geliştirilebilir (Peace, Holland ve Kellaher, 2011, s. 754). Birçok bakımdan, merkezi olan belirli bir mekâna bağlılık olmayabilir (Anggraini, 2015, s. 34). Tuan, *hiçbir şey yerinde kalmazsa, nasıl bir yer duygusu geliştirilebileceğini* sorar. Benzer şekilde, dünyayı sürekli değişen bir süreç olarak görüyorsak, herhangi bir mekân duygusu geliştiremeyiz. Mekânda hareket tek yönlü veya dairesel olabilir, bu da tekrar anlamına gelir (Finn, 2005, s. 101). Bu nedenle mekânlar toplumsal yeniden üretimin önemli bileşenleridir (Wilson, 2009, s. 30).

Bu bileşenlerden yerinde yaşlanma en popüler konut stratejilerinden biridir. Strateji, taşınmaya istekli olmayan ve mevcut ikamet yerlerinde kalmayı tercih eden yaşlı insanlarla ilgilidir. Bunun nedeni, yaşlıların taşınmaya daha az meyilli olmasıyla bağlantılı olarak, artan yaşla birlikte konut hareketliliğinin azalması olabilir (Gorczyca ve Grabinski, 2018, s. 2412). Günümüzün yaşlı yetişkinlerinin çoğu, değişime uğramış veya değişim geçirmekte olan mahallelerde yaşamaktadır. Mahalle değişiklikleri, örneğin sanayi sonrası, kentsel topluluklarda artan yoksunluğu içerir (Dahlberg, 2019, s. 3). Giderek artan yaşlı nüfusun özel ihtiyaçlarını karşılamak için, dünyanın dört bir yanındaki çeşitli hükümetler ve yetkililer, eski toplu konutları yeniden geliştirmek ve yaşlılar için yeni konutlar inşa etmek için çaba sarf etti (Wadu Mesthrige ve Cheung, 2019, s. 29). Bu, toplu konutların sakinleriyle birlikte yaşlandığını gösteren daha önceki çalışmalar dikkate alındığında çok önemli bir sorundu. Büyük toplu konutlar yoğun toplumsal yaşlanma süreçlerine maruz kalmışlardır ve bu nedenle yaşlılar ve engelliler için hareketlilik olanaklarının iyileştirilmesi gerekli görünmektedir (Gorczyca ve Grabinski, 2018, s. 2423). Son araştırmalar, ev ortamını değiştirmenin; ortamın erişilebilirliğini ve kullanılabilirliğini, aktivite performansından memnuniyeti, güvenliği artırabileceğini; ve saygınlığı geri kazanabileceğini ve güvensizlik duygularını ve zorlukları azaltabileceğini gösteriyor. Bu çalışmaların hiçbiri bir süreç perspektifi almamıştır ve araştırmacıların tümü, ev ortamı ve aktivite performansı arasındaki etkileşimin karmaşıklığını daha iyi anlamak için teoriler ve yöntemler geliştirme ihtiyacına değinmiştir. Ev değişikliklerinin karakter ve etkileri büyük ölçüde sağlandıkları sosyokültürel ve örgütsel bağlamlardadır. Ancak insanlar ve çevre arasındaki etkileşimin karmaşıklığı ortak bir özelliktir. Bu nedenle ev modifikasyonları üzerine araştırma, çeşitli sosyokültürel ve örgütsel bağlamlarla ilgili etkileşimler hakkında teorik bilgi sağlayabilir (Johansson, Josephsson ve Lilja, 2009, s. 52).

Kronolojik yaş, ölçüsüz olsun ya da olmasın, beraberinde ağır bir beklentiler yükünü de getirir. Bunlardan en önemlisi, yaşlılığın önceki yaşamdan niteliksel olarak farklı olduğu yönündeki yaygın fikirdir. Bu kavram birçok kültürde derinden kök salmıştır. Örneğin, uzun bir yaşamın dindar davranışın ödülü olduğu fikri çok eski zamanlardan kalmadır. Modern sanayileşmiş toplumlar biraz farklı bir görüşe sahiptir. Daha sonraki yaşam, bir ömür boyu çalışmanın ardından boş zaman olarak görülür. Bu, işte geçirilen süreyi ve önümüzde uzanan *altın yılları* göstermeyi amaçlayan altın bir saatin geleneksel emeklilik hediyesi ile düzgün bir şekilde sembolize edilir. Bununla birlikte, daha alaycı bir şekilde, sonraki yaşam, ücretli işten zorla uzaklaştırma zamanı olarak görülebilir. Pek çok ülkede, belirli bir yaşta istihdamdan emeklilik zorunludur ya da aslında çeşitli kısıtlamalar ile böyle yapılır (Stuart-Hamilton, 2012, s. 16). İkinci bir tema, daha sonraki yaşamda düşünce kalıpları daha karmaşık hâle gelirse, bu kişilerin duyguları da etkilenir. Çünkü bunlar insanların kendileri ve çevrelerindeki dünya hakkında nasıl düşündüklerine bağlıdır. Örneğin, yaşlı kişilerin, diğerlerinin nasıl tepki vereceğini tahmin etmede gençlerden daha hassas oldukları söylenir. Kendilerini başkalarının yerine daha kolay koyabilir ve duygularını anlayabilirler. Bu, duyguları üzerinde daha iyi kontrol ile sonuçlanmalıdır. Yaşlı yetişkinlerin genç yetişkinler kadar duygusal oldukları söylenir, ancak duygularını gençlerden daha iyi düzenlemeyi başarırlar (Lazarus ve Lazarus, 2006, s. 100). Kamu politikasının (örneğin sağlık ve sosyal bakımın sonuçları) değerlendirilmesinde bir son nokta olarak popüleritesi göz önüne alındığında, ilgili nüfusun görüşlerini yansıtan çok yönlü bir yaşam kalitesi perspektifi gereklidir. Yaşam kalitesi teorik olarak bireyin fiziksel sağlığını, psikososyal esenliğini ve işleyişini, bağımsızlığını, yaşam üzerindeki kontrolünü, maddi koşulları ve dış çevreyi kapsar. Bireylerin algılarına bağlı olan ve bilişsel faktörlerin aracılık etmesi muhtemel bir kavramdır. Dolayısıyla yaşam kalitesi hem mikro hem de makro, bireysel etkileri yansıtır. Çevrenin (sosyal sermaye) ve bireyin (kişisel kapasiteler ve psikolojik) teorik ayrımlarla birlikte etkileşime girdiği nesnel ve öznel boyutların bir toplamıdır (Bowling, 2005, s. 7).

O hâlde, bizler, öznelarası bir dünyada belirli türdeki insan eylemlerinin yorumlarıyla ilgileniyoruz. İster tarihin, ister sosyolojinin veya psikolojinin merceğinden bakıyor olalım, sonsuza dek eksik kalan varlıklarla ilgileniyoruz, hayatlarının gerçeklerini anlamlandırmak için çabalyoruz. Katılımcı gözlem yoluyla ya da belirli dinleme biçimleriyle ya da insanların hareket etme, görüntü oluşturma ve oynama biçimlerine dikkat ederek bu eksikliğin bir kısmını yakalayabiliriz. Bütün bunlar nitel araştırma ile meşgul olmanın yollarıdır. Bunların tümü, belirli bakış açılarından ve birikmiş anlamların arka planına karşı araştırmacı veya öğrenci tarafından yorumlamayı içerir. Başka bir deyişle, incelenen durumda her zaman bir ön anlama ufku vardır. Ortaya çıkan bir soru, ufukların nasıl ilişkili olduğu ile ilgilidir. Bunların birleştirilmesinin, *tüm açıklayıcı yorumlarda temel bir unsur olarak kabul edilmesi gerektiği* söylenmiştir (Greene, 1986, s. 69). Bu yaklaşımda vurgu, mekân oluşturulduktan sonra birçok durumun ince analizinden ziyade, mekânı oluşturmak için kullanılan vakalar ve ilgili teoriler hakkında araştırmacının ön bilgilerini kullanması üzerinedir. Bu görüşe göre mülk mekânını oluşturmanın amacı, yoğun çalışma ve ikili karşılaştırma için birkaç vakanın seçimini büyük ölçüde kolaylaştırmaktır. Bu vakaların kapsamlı çalışması, daha sonra, mülkiyet mekânının altında yatan tipolojik teoriyi test etmek, vakada işleyen nedensel mekanizmaları açıklamak ve bireysel vakanın teorik temelli açıklamasına yöneliktir. Bu görüşe göre, bireysel durumlarda süreç izleme, tek başına bağıntılı veya karşılaştırmalı yöntemlerin kullanılmasından kaynaklanabilecek çıkarımsal hataların türleri üzerinde güçlü bir kontroldür (Bennett ve Elman, 2006, s. 469-470). Bu kontrol bir problemin zenginliğini anlamak

ve nitel bir çalışmayı yapılandırmak veya geliştirmek için yararlı bir bilgi kaynağı olabilir. Bir başka sonuç da veri toplama ve analizini birbirine bağlayan ilişkilere, süreçlere ve yorumlara tabi olduğunuzdur (Haenssger, 2019, s. 126).

Sosyal Bağlanma

Yerinde yaşlanma paradigması, bireylere yaşlanmalarının doğası ve dolayısıyla bundan kaynaklanan sorumluluk almaları için (Calasanti ve King, 2017, s. 40) bağlam duyarlılığı kavramına dayanmaktadır (Smith, 1987, s. 175). Sosyal yaşlanmanın tanımı, yaşa bağlı kayıplar veya formel ve informel sosyal rollerdeki değişikliklerle ilgilidir. Örneğin, sosyal yapılara bağlılıklar (örneğin organizasyonlara üyelikler, aile ilişkileri), sosyal bütünleşmenin ve sosyal kimliğin önemli kaynakları olarak görülür (Bergeman, 1997, s. 83-84). Bu, davranışın bir işlevi değildir; eylem ya da bilinç, yansıyan davranış sırasında elde edilir. Eylem, inisiyatif alma veya seçmeyi içerdiğinden, her zaman geleceğe yöneliktir; bu beklentidir. Bir eylemi başlatan kişi, anlamaya mahkûm olduğu için her zaman süreç içinde, anlam arayışı içindedir. Hâlihazırda ulaşılan anlamların tortulaştığı doğrudur; daha fazla deneyim için zemin veya arka plan hâline gelirler (Greene, 1986, s. 69).

Gelişmekte olan ülkeler, sistemlerini hızla değişen demografik yapının ihtiyaçlarına duyarlı hâle getirmek için çok çalışmak zorundadır. Yaşlılar için politika planlama ve uygulama, daha iyi yasal yapı ve mali planlar geliştirmek için çaba sarf edilmelidir. Ancak bu çabaların her birinin kaynak dağılımıyla ilgili ciddi etik sorunları gündeme getirmesi muhtemeldir ve farklı yaş gruplarının çıkarlarının hassas bir şekilde dengelenmesini gerektirecektir. Yaşlıların uzun süreli bakım ihtiyaçları, özellikle sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi sonrasında sağlık hizmet sisteminde ek sorunlar oluşturma tehdidinde bulunmaktadır. Yaşlanma ve değişen sosyal yapılar arasındaki süregelen diyalektik, diğer alanlarda da pek göz ardı edilemez. Pek çok gelişmekte olan ülke de modernleşirken aile yapılarını değiştirme sorunuyla karşı karşıyadır. Kadınların işgücü piyasasına artan katılımıyla, tam zamanlı bakıcılar olarak rolleri artık kabul edilemez. Dahası, feminist kuramlaştırma, bakıcılığın yalnızca ücretsiz bir ev işi olarak yeniden yorumlanmasına giderek daha fazla katkıda bulunmuş ve böylece yaşlıların bakımı için yeni kurumlara ihtiyaç duyulmuştur (Chariar, Patnaik ve Chatterjee, 2008, s. 12). Gelişmiş endüstriyel toplumlarda yaşlı insanların düşük statüsü, modern, post-endüstriyel kapitalizme atfedilmiştir. Devlet, emeklilik yaşında iş gücü piyasasından yasal olarak çıkmanın, sosyal ve ekonomik hayattan marjinalleşmeye ve düşük emeklilik hükümlerine zorunlu bağımlılığa yol açtığından sorumlu tutulmaktadır. Bununla birlikte, uluslararası düzeyde iş gücü kıtlığına ilişkin son endişeler, bu politikanın yeniden düşünülmesine yol açmıştır. Tüm nüfusun belirli bir yaşta üretken çalışma kapasitesini aniden kaybettiğine karar vermek için hiçbir neden yoktur ve emeklilik politikalarının belirli bir yaşın üzerindeki marjinalleşmesini güçlendirmesi muhtemeldir (Bowling, 2005, s. 5). Bunlar arasında, muhtemelen, yaşlılıktaki insanlara nasıl bakılacağı ve destekleneceği, düşen doğum oranlarının, artan yaşam beklentilerinin ve geleneksel geniş ailenin dağılmasının birleşik sonucu olarak öne çıkan konu, baskın olandır (Doling, 2005, s. 15). Bu çalışmaların bulguları, başarılı yaşlanma olasılığına bağlılığın ve bunu yapmak için bireysel sorumluluğun, yaşlı ayrımcılığını haklı çıkarmaya hizmet edebileceğini göstermektedir. İnsanlar yaşlandıkça, yaşlı olmadıklarını göstermeleri istenir ve bunu orta yaşlı davranış ve görünümleri olarak kabul edilenlere yaklaştırarak yaparlar. Daha az ayrıcalıklı gruplar, başarılı bir şekilde yaşlanma yeteneklerini artırabilecek kaynaklara erişimden yoksundur. Ancak buna ek olarak, sadece orta yaşlı bir standart değildir; cinsiyete dayalı eşitsizlikler de kişinin nasıl ve ne zaman *yaşlı* kabul edildiğini ve

dolayısıyla yaşlanmadığını etkiler. Kişi elinde hangi kaynaklara sahip olursa olsun, sadece yaşlılık olmayacak, aynı zamanda kadın ve erkek için farklı tezahür edecektir (Calasanti ve King, 2017, s. 34).

Hiçbir şey ya da hiç kimse yerinde olmadığına bir mekân duygusu geliştirmek sorunlu bir çabadır. Modern birey, öncekilerden çok daha hareketlidir (Finn, 2005, s. 101). Başka bir deyişle, insanlar bir mekâna anlam yükler. O mekânda yaptıklarını ve onları nasıl etkilediğini, o mekânın onları nasıl değiştirdiğini ve o mekânı ziyaret edenler yüzünden o mekânın nasıl değiştiğini anlatıyorlar. Birçok insan kendilerini *ev* olarak adlandırdıkları yerle tanımlamaya devam ediyor. Bazı insanlar *eve gitmekten* geldikleri yere gitmek olarak bahsetmeye devam ediyor (Woods, 2006, s. 4). Genel olarak mekânlarla ilişkilerin daha iyi anlaşılmasını içeren insani bağlamda mekân bağlılığının bu tür bir incelemesinden hâlâ çok şey öğrenilebilir. Çeşitli karşılaştırmalı literatür ve raporlar kullanılarak, insani bölgelerin belirli bir derecede tekdüzelik ifade eden hem mekânsal hem de kavramsal varlıklar olarak var olduğu gösterilebilir. Ayrıca, yer kimliği ve bağlanma teorisinin bir analizi, çevremizle nasıl ilişki kurduğumuz ve çevremizi nasıl değerlendirdiğimizin doğasında bulunan karmaşıklıkların altını çizer (Dorey, 2004, s. 3). Bu literatürü keşfederken birkaç ana tema ortaya çıkıyor: a) ister sosyal ister fiziksel çevre olsun, çevresel değişim, mekân anlamını ve dolayısıyla mekân bağlılığını etkiler, b) mekâna bağlılık, uzun vadeli yeniden canlandırma başarısı için bir ön koşuldur, c) canlandırıcı mahallelerde mekân anlamları eski ve yeni sakinler arasında farklılık gösterir ve d) kentsel mahallelerde mekân bağlılığı için bir dizi yordayıcı vardır (Humberger, 2018, s. 16).

Setha Low (1992), fiziksel çevreye bağlılığı kültürel olarak türetilmiş bir perspektiften inceledi ve fiziksel dünyaya bağlılığa odaklandı. Mekâna bağlılığı değerlendirmesi, belirli ortamlara atfedilen ortak etkileyici ve duygusal anlamlardan kaynaklandı (Brocato, 2006, s. 14). Bununla birlikte, mekân bağlılığının en yaygın kabul edilen tanımı, bir yerle oluşturulan ve zamanla bireyler ve çevreleri arasında ilerleyen olumlu bir duygusal bağdır (Humberger, 2018, s. 11). Bir yerin fiziksel ve sosyal özelliklerinin, mekâna bağlılık gelişimini nasıl etkilediğine dair artan bu anlayış, çevresel değişimle ilgili olarak oldukça fazla araştırma yapılmasına neden olmuştur (2018, s. 16). Sosyal bağlanmada yaşlanma ve yaşlılar arasında bağımsızlığın korunmasına olan ilgi; kamunun emeklilik, sağlık ve sosyal yardım harcamalarını azaltmaya yönelik politika endişeleri ve toplumda *iyi bir yaşam* elde etme ve sürdürme konusunda daha yüksek beklentiler tarafından körüklendi (Bowling, 2005, s. 1). Yerinde yaşlanma, politika yapımcılar tarafından daha sonraki yaşam için en uygun konut çözümü olarak teşvik edildi ve yaşlıların yeniden yerleşimi düşünme konusundaki isteksizlikleri, azalan konut hareketliliği ve yüksek düzeyde konut memnuniyeti temel alındı (Hillcoat-Nalletamby ve Ogg, 2014, s. 1771). Yerinde yaşlanma politikalarıyla, kısmen aile üyelerinin artan ihtiyacın şiddetini karşılayacak düzeyde bakım sağlayamaması nedeniyle daha formel bakım gereklidir. İhtiyaç değerlendiricileri, bakım kurumları ve çalışanları ile yeni ilişkiler kurulur. Bir eş veya yetişkin bir çocukla olan ilişkiler de engelliliğin ve artan bağımlılığın getirdiği değişen rollerle başa çıkmak için uyum sağlamalıdır. Ayrıca, aile üleriyle etkileşimlerin yanı sıra kurum koordinatörleri ve özellikle bakım çalışanları ile ilişkiler, genellikle yaş ayrımcılığına dayalı klişeler olmak üzere normatif görüşlerle desteklenir. Genellikle yaşlı kişinin yönetimini içermeye eğiliminde olan bu ilişkiler, pasifliği ve bağımlılığı pekiştirecek ve özerkliği ve failliği zayıflatacak şekilde yürütülür (Barrett, Hale ve Gauld, 2012, s. 368). İnsanlar yaşlandıkça, yürüme ve kendi arabalarını kullanma konusunda kısıtlamaları daha olasıdır ve bu nedenle toplu taşımaya daha fazla bağımlıdırlar. Emeklilik yaşam tarzı aynı zamanda yaşlı insanların

günlük aktivite kalıplarının ortalama, genellikle daha genç ve istihdam edilen gruplardan farklı ve potansiyel olarak sınırlı olduğu anlamına gelir. Bu yaşlı toplulukların sosyal katılım ağlarını sürdürmeleri/güçlendirmeleri ve geliştirmeleri için, insanların yaşlandıkça değişen seyahat davranışlarını ve hareketliliğini ele alan bir dizi planlama politikası gereklidir. Politikalar, yaşlıların gittiği yerlere ve başkalarıyla sosyalleşmek için seyahat etme yollarına odaklanmalıdır. Bu tür planlama politikalarının uygulanması, daha ileri yaşlarda sosyal izolasyon şansını potansiyel olarak en aza indirecek ve bu da bu yaş grubunun genel sağlık ve refahını artıracaktır (Alidoust, Bosman ve Holden, 2019, s. 1460).

Yaşlı yetişkinlerin yerinde yaşlanma isteği ve (LeRoux, 2017, s. 58) mekâna bağlılık, kimlik inşası ve korunmasında önerilebilir. Bu bağlamda mekâna bağlılık, benlik saygısı ve değerini beslemede rol oynar ve yaşam koşulları değiştiğinde bireyin kendini tanımlama süreçlerinin merkezinde yer alır (Anggraini, 2015, s. 33). Daha ziyade, fikirlere, insanlara, psikolojik durumlara, belirli çevreye; ve bireylerin, grupların ve kültürel süreçlerin tezahür ettiği ortamlara duygusal bağlılık olabilir. Bağlanma, sahiplenme yoluyla da yapılabilir (2015, s. 34). Bir süre sonra bağlılık, mekân kimliğine dönüşür (Woods, 2006, s. 4).

Tartışma ve Sonuç

Yaşlanmanın getirdiği zorluklarla etkili bir şekilde başa çıkmak, bu soruna çözüm bulmaya yönelik algımızı değiştirmek ve her önemli oyuncu -birey, aile, toplum, devlet ve özel sektör- için akıllı bir rol tanımlamak oldukça önemlidir. Ailenin tek başına yaşlıların bakımını üstlenemeyeceği gerçeğini anlamalı ve takdir etmeliyiz (Chariar, Patnaik ve Chatterjee, 2008, s. 14). Yaşlıların, özellikle hizmet veya bakım alırken kendi seçtikleri dilde iletişim kurmalarının önemini farkında olmak önemlidir (Dupuis-Blanchard ve Gould, 2018, s. 447). Bireyler, birçok farklı sağlık, aktivite ve sosyal katılım deneyimleri ile yaşlılığa ulaşırlar. Burada cinsiyet ve kültür gibi hususlar, yalnızca mevcut olabilecek çeşitli seçeneklere yönelik tutumlar üzerinde değil; aynı zamanda çevrenin maddi nitelikleri üzerinde de etkili olabilir (Peace, Holland ve Kellaher, 2011, s. 753).

Yerinde yaşlanma için toplum hizmetleri sağlamaya yönelik uygun maliyetli ve yenilikçi çözümler bulmanın aciliyeti göz önüne alındığında, mevcut altyapıdan yararlanan yeni çözümlere açıkça ihtiyaç duyulmaktadır (Dupuis-Blanchard ve Gould, 2018, s. 443). Yüksek düzeyde konut memnuniyeti ile ilgili diğer açıklamalar daha genel kavramsal ve metodolojik eksikliklere işaret etmektedir: Sorgulandığında insanların olumsuz değil olumlu bir dil kullanmak isteme eğilimi; memnuniyete atfedilen gerçek anlamın belirlenmesindeki zorluklar ve bunun genel bir durum olarak mı yoksa konut ortamının belirli boyutlarıyla ilgili olarak mı yorumlandığı; konut ortamları parametrelerinin nesnel kriterlere mi yoksa sakinlerin kendilerinin sahip olduğu öznel algılara ve anlamlara mı dayanması gerektiği (Hillcoat-Nalletamby ve Ogg, 2014, s. 1777). Farklı çalışma alanlarındaki araştırmacılar arasında, nüfusun yaşlanmasının bir sonucu olarak yaşlı insanlar için planlamaya artan bir odaklanma olmuştur. Buna göre, farklı mahalle yapılı-biçim kalıplarında üçüncü mekânların rolü ve erişilebilirliği (Alidoust, Bosman ve Holden, 2019, s. 1476) ve yaşlı yetişkinlerin deneyimleri hakkında bilgi; sosyal dışlanmayla mücadele ve yaşlı yetişkinlerin yerinde yaşlanmasını sağlamak için çok önemlidir. Sosyal dışlanma üzerine yapılan çoğu araştırma, yaşlı yetişkinlerin mahalleye dâhil edilmesi ve bağlanması için siyasi failliğin önemini vurgulamaktadır. Mahalle değişikliği ve siyasi temsil, yaşlı yetişkinlerin mahalleye nasıl dâhil olduklarının merkezi yönleridir. Bunun, yaşlı yetişkinleri içeren gelecekteki sosyal dışlanma araştırmalarında olduğu kadar politika ve uygulama müdahalelerinde de dikkate alınması

gerekir (Dahlberg, 2019, s. 17). Bu tür bir uyarılama, kontrolün ve bağımsızlığın korunmasına yardımcı olur (Barrett, Hale ve Gauld, 2012, s. 367).

Mekânların inşası ve anlamı, öncelikle gelişmeler, sosyal ilişkilerin yoğunlaşan genişlemesi nedeniyle zaman-mekân sıkışması (Raadik-Cottrell, 2010, s. 32), benliği bilgilendiren imgeler olarak ortaya çıkar. Bu imgeler, otobiyografik bellek olan özel yansıma biçimi aracılığıyla sembolik temsiller olarak hizmet eder. Bir fikirler kümesi olarak deneyimlenen otobiyografik bellek, yalnızca biliş değil, hissedilen bilgidir. Bu ezberci bilme, daha karmaşık biçiminde, anlatı oluşumu veya benliğin yaşam boyu gelişiminde anlam oluşturmanın özü olan *yaşam öyküsü* olarak gelişir (Woods, 2006, s. 7-8). Bu öyküde hem yaşlanan yetişkinleri hem de yerinde yaşlanma sağlayıcılarını yaşlanmanın geleceğine hazırlamak için, yerinde yaşlanmanın güncel konularına uygulanabilir yeni fikirler ve/veya kavramlar geliştirmeye ihtiyaç vardır (Lee, 2008, s. 2).

İnsanın bir mekâna bağlanma deneyimi, psikososyal bir fenomen olarak gelişmiş bir biçimde ortaya çıkan biyolojik temelli, evrimsel bir fenomendir. (Woods, 2006, s. 7). Mekânlar genellikle görülebilen, koklanabilen, hissedilebilen ve gerçek zamanlı olarak etkileşime girilebilen fiziksel yerler olarak düşünülür. Bir mekânın fiziksel etkisi hemen görülür ve çok az açıklama gerektirir. Fiziksel çevreye tepkimiz açık olsa da her zaman böyle değildir. Tuan, *tasarlanan çevrenin insan duyu ve hisleri üzerinde nasıl doğrudan bir etkisi olduğunu* belirtiyor. Ayrıca, fiziksel çevreye nasıl tepki verdiğimiz, daha az belirgin ve dolaysız olabilecek diğer tarihsel ve sosyal güçlere bağlıdır (Dorey, 2004, s. 23).

Bu makalede teorik belirleyicilik, araştırmada doğrulanabilir önermelerle karakterize yorumlama kriterlerini, her bir kodlama ve sınıflandırmada niteliksel çabayı, sistematik anlamda fonksiyonel kılmaktadır. Yaşın analizindeki zaman ve mekân kavramları, anlamın üreticiliğinde, toplumsal referansların spesifik sonuçlarında etkinleşmektedir.

Kaynakça

- Alidoust, S., Bosman, C., & Holden, G. (2019). Planning for healthy ageing: How the use of third places contributes to the social health of older populations. *Ageing and Society*, 39(7), 1459-1484.
- Anggraini, L. M. (2015). *Place attachment, place identity and tourism in jimbaran and kuta, bali*. A Thesis submitted to fulfil the requirements of the degree of Doctor of Philosophy, Institute for Culture and Society, University of Western Sydney.
- Arteaga, C. (2012). *A case study of spirituality and successful aging among catholic older adults*. A Thesis Presented to the Faculty of California State University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science in Gerontology, Fullerton.
- Azungah, T. (2018). Qualitative research: deductive and inductive approaches to data analysis. *Qualitative Research Journal*, 18(4), 383-400.
- Barrett, P., Hale, B., & Gauld, R. (2012). Social inclusion through ageing-in-place with care? *Ageing and Society*, 32(3), 361-378.
- Bennett, A., & Elman, C. (2006). Qualitative Research: Recent Developments in Case Study Methods. *Annual Review of Political Science*, 9(1), 455-476.

- Bergeman, C. S. (1997). *Aging: Genetic and Environmental Influences*. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.
- Bowling, A. (2005). *Ageing Well: Quality of Life in Old Age*. Maidenhead: McGraw-Hill Education.
- Brocato, E. D. (2006). *Place attachment: An investigation of environments and outcomes in a service context*. A Dissertation Proposal Presented to the Faculty of the Graduate School of the University of Texas at Arlington in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy.
- Brooks, A. T. (2017). Opting In or Opting Out? North American Women Share Strategies for Aging Successfully with (and without) Cosmetic Intervention. In S. Lamb (Ed.), *Successful Aging As a Contemporary Obsession: Global Perspectives* (pp. 42-50). New Brunswick: Rutgers University Press.
- Calasanti, T., & King, N. (2017). Successful Aging, Ageism, and the Maintenance of Age and Gender Relations. In S. Lamb (Ed.), *Successful Aging As a Contemporary Obsession: Global Perspectives* (pp. 33-41). New Brunswick: Rutgers University Press.
- Chariar, V. M., Patnaik, P., & Chatterjee, S. C. (Eds.). (2008). Introduction. *Discourses on Aging and Dying* (pp. 11-16). Los Angeles: Sage Publications Pvt. Ltd.
- Dahlberg, L. (2019). Ageing in a changing place: A qualitative study of neighbourhood exclusion. *Ageing and Society*, 1-19.
- David, G. (2013). Aging, Religion, and Spirituality: Advancing Meaning in Later Life. In F. L. Ahearn (Ed.), *Issues in Global Aging* (pp. 64-68). New York: Routledge.
- Doling, J. F. (2005). Editorial Introduction. In J. F. Doling, C. Jones Finer, & T. Maltby (Eds.), *Ageing Matters: European Policy Lessons From the East* (pp. 14-17). Aldershot, Hants, England: Routledge.
- Dorey, D. (2004). Making space for humanitarianism: Observations on place identity and the humanitarian environment. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Masters of Arts at Dalhousie University, Halifax, Nova Scotia.
- Dupuis-Blanchard, S., & Gould, O. (2018). Nursing Homes Without Walls for Aging in Place. *Canadian Journal on Aging / La Revue Canadienne Du Vieillissement*, 37(4), 442-449.
- Finn, K. (2005). *Locations of identity: Space, place, and mobility in contemporary quebecois immigrant literature*. A Dissertation Submitted to the Faculty of the University of Miami in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy, Coral Gables, Florida.
- Gerring, J. (2017). Qualitative Methods. *Annual Review of Political Science*, 20(1), 15-36.
- Gorczyca, K., & Grabinski, T. (2018). Ageing in place: Residential satisfaction in Polish housing-estate communities. *Ageing and Society*, 38(12), 2410-2434.
- Greene, M. (1986). Qualitative Research and the Uses of Literature. *Journal of Thought*, 21(3), 69-83.
- Haenssgen, M. J. (2019). Qualitative Research Issues. *Interdisciplinary Qualitative Research in Global Development: A Concise Guide*, Emerald Publishing Limited, Bingley, 119-131.

- Hamilton, A. B., & Finley, E. P. (2019). Qualitative methods in implementation research: An introduction. *Psychiatry Research*, 280, 1-8.
- Hillcoat-Nalletamby, S., & Ogg, J. (2014). Moving beyond 'ageing in place': Older people's dislikes about their home and neighbourhood environments as a motive for wishing to move. *Ageing and Society*, 34(10), 1771-1796.
- Humberger, O. (2018). *Place meaning and attachment in revitalizing neighborhoods: A qualitative study of how redevelopment efforts affect residents' assigned meanings of their neighborhood*. A Thesis Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Master of Science, Arizona State University.
- Jacob, E. (1987). Qualitative Research Traditions: A Review. *Review of Educational Research*, 57(1), 1-50.
- Johansson, K., Josephsson, S., & Lilja, M. (2009). Creating possibilities for action in the presence of environmental barriers in the process of 'ageing in place'. *Ageing and Society*, 29(1), 49-70.
- Lazarus, R. S., & Lazarus, B. N. (2006). *Coping with Aging*. Oxford: Oxford University Press.
- Lee, M. (2008). *Aging in place: A contemporary social phenomenon*. A Dissertation Submitted to Oregon State University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy.
- LeRoux, J. C. (2017). *Aging in place: A needs assessment*. A Dissertation Presented to the Faculty of the California School of Professional Psychology Alliant International University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Psychology.
- Meško, G., Fields, C., & Djuric, S. (2009). Qualitative approach to the research into the parameters of human security in the community". *Policing: An International Journal*, 32(3), 541-559.
- Morgan, L. A., & Kunkel, S. (2016). *Aging, Society, and the Life Course, Fifth Edition* (Vol. Fifth edition). New York, NY: Springer Publishing Company.
- Peace, S., Holland, C., & Kellaher, L. (2011). 'Option recognition' in later life: Variations in ageing in place. *Ageing and Society*, 31(5), 734-757.
- Raadik-Cottrell, J. (2010). *Cultural memory and place identity: Creating place experience*. A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy, Department of Human Dimensions of Natural Resources, Colorado State University, Fort Collins, Colorado.
- Reeves, S., Albert, M., Kuper, A., & Hodges, B. (2008). Qualitative Research: Why Use Theories in Qualitative Research? *BMJ: British Medical Journal*, 337(7670), 631-634.
- Scharlach, A. E., & Moore, K. D. (2016). Aging in Place. In V. L. Bengtson, R. A. Settersten, B. K. Kennedy, N. Morrow-Howell, & J. Smith (Eds.), *Handbook of Theories of Aging, Third Edition* (pp. 239-249). New York, NY: Springer Publishing Company.
- Smith, M. (1987). Publishing Qualitative Research. *American Educational Research Journal*, 24(2), 173-183.

- Stenbacka, C. (2001). Qualitative research requires quality concepts of its own. *Management Decision*, 39(7), 551-556.
- Stuart-Hamilton, I. (2012). *The Psychology of Ageing : An Introduction* (Vol. 5th ed). London: Jessica Kingsley Publishers.
- Stump, J. L. (2002). *Narrative space and place: Identity on the move*. A Thesis Presented to the Faculty of the College of Arts and Sciences University of Alaska Anchorage in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts in Literature in English.
- Takamura, J. C. (2013). The Future Is Aging. In F. L. Ahearn (Ed.), *Issues in Global Aging* (pp. 9-14). New York: Routledge.
- Wadu Mesthrige, J., & Cheung, S. (2019). Critical evaluation of 'ageing in place' in redeveloped public rental housing estates in Hong Kong. *Ageing and Society*, 1-34.
- Wilson, K. M. (2009). *Identity, space, place and postsecondary education: Exploring the educational perceptions and ambitions of youth of the rural communities of manitoulin island*. A Thesis Submitted to the Faculty of Graduate Studies and Research in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Arts Department of Geography and Environmental Studies, Carleton University, Ottawa, Ontario.
- Woods, N. E. (2006). *Place attachment, place-identity, self-formation, and imagination: A narrative construction*. A Dissertation Presented to the Graduate Faculty of the California School of Professional Psychology in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Psychology, Alliant International University, San Diego.